

УТВРЂИВАЊЕ ВРЕДНОСТИ АКЦИЈА

У одсуству законом допушеног основа утврђења тржишне цене акција као просечне цене која се редовно објављује на берзи, или другом одговарајућем тржишту, тржишна вредност акција може се утврдити само на основу процене вредности капитала друштва издаваоца акција применом одговарајућих метода процене.

Из образложења:

"Врховни касациони суд је становишта да утврђена вредност акција путем процене имовине издаваоца умањене за преузете обавезе нема законско утемељење. Ово је из тог разлога што је одредбом члана 445. став 1. Закона о привредним друштвима изричито прописано да у случају када се акцијама не тргује редовно, или не постоји одговарајуће тржиште, њихова тржишна вредност се утврђује на основу процене вредности капитала друштва применом одговарајућих метода процене. У конкретном случају нижестепени судови су заузели становиште да се тржишна вредност спорних акција не може утврдити као њихова просечна цена која се редовно објављује на берзи или другом одговарајућем тржишту у периоду који непосредно претходи дану за који се утврђује, а који није краћи од три месеца ни дужи од шест месеци. Такво становиште прихвата и Врховни касациони суд. Оно се темељи на чињеници да је спорној трансакцији претходио промет свега 25 акција привредног друштва „Г“. Дана 26.8.2010. године продато је 10 акција, 27.8.2010. године, такође, 10 акција и 30.8.2010. године 5 акција по цени од 445 динара. Ове трансакције су извршене у периоду одређеном одредбом члана 445. став 1. Закона о привредним друштвима, односно спорна трансакција реализована је сутрадан после продаје извршене 30.8.2010. године. Међутим, такав промет акција нема карактер редовне трговине. Ово је, најпре, из тог разлога што извршена продаја 25 акција у односу на укупан број издатих, односно доцније продатих 81.424 акција представља занемарљив, миноран проценат трговине. Притом, број понуђених акција на тржишту био је незнатан у односу на већински пакет издатих акција друштва. Осим тога, да се не ради о редовној трговини акцијама указује и чињеница да је у законом прописаном периоду од шест месеци трговина реализована у свега три трговачка дана и то само у августу месецу. Стога се не може прихватити ревизијска тврдња да таква продаја акција представља редовну трговину која се сагласно одредби става 1. члана 445. Закона о привредним друштвима може узети као основ за утврђење тржишне вредности спорних акција.

Врховни касациони суд указује и да се у одсуству законом допушеног основа утврђења тржишне цене акција као просечне цене која се редовно објављује на берзи, или другом одговарајућем тржишту, тржишна вредност акција може утврдити само на основу процене вредности капитала друштва издаваоца акција применом одговарајућих метода процене. Стога, Врховни касациони суд не прихвата правно схватање нижестепених судова којим је тржишна вредност акција утврђена проценом имовине, односно применом „трошковног метода“. Такав обрачун тржишне вредности је у супротности са одредбом члана 445. став 1. Закона о привредним друштвима. Због погрешне примене материјалног права непотпуно су утврђене одлучне чињенице за пресуђење овог спора. Зато су на темељу одредбе члана 416. став 2. Закона о парничном поступку, укинута нижестепене пресуде.

У поновљеном поступку отклониће се пропусти на које је указано овим решењем. У том циљу првостепени суд ће допунити одлучне чињенице којима се опредељује правилно утврђење тржишне вредности спорних акција. То подразумева обавезу првостепеног суда да применом одговарајућих метода процене вредности

капитала привредног друштва „Т“ АД, утврди тржишну вредност спорних акција. Одговарајући методи процене вредности капитала, као основице за утврђење тржишне вредности спорних акција, могу се сматрати методи процене опредељени аналогном применом Уредбе о методологији за процену вредности капитала и имовине („Службени гласник РС“ бр. 45/01, 45/02). Међутим, нова процена извршена у складу са прописаним методима процене вредности капитала „Т“ АД мора се реализовати у складу са одредбом члана 231. став 2. Закона о парничном поступку и прописаним правилом о терету доказивања. То значи да је тужилац у обавези да накнадним вештачењем, спроведеним применом прописаних метода из цитиране Уредбе, докаже да извршена куповина спорних акција по цени од 445,00 динара по једној акцији није адекватна њиховој тржишној вредности. Да би се та чињеница поуздано доказала потребно је вештачењем утврдити тржишну вредност акција применом свих Уредбом прописаних метода процене вредности капитала привредног друштва „Т“. У случају да се утврди да сагласно свим примењеним методима постоји несагласност између продајне и утврђене тржишне вредности спорних акција, одредиће се у ком износу реализована продајна цена акција одудара од утврђене тржишне вредности истих. Као упоредни основ тржишне вредности спорних акција може се узети основна вредност капитала утврђена аналогном применом одредаба чл. 3в, 8. и 10. цитиране Уредбе. Утврђени најнижи износ вредности капитала применом свих метода процене представљаће основицу за обрачун појединачне тржишне вредности спорних акција. Сагласно тако утврђеној тржишној вредности спорних акција определиће се и одлука да ли и у том случају постоји оштећење поверилаца тужиоца, односно да ли су испуњени услови за побијање спорног правног посла прописани одредбом члана 123. став 1. и члана 126. став 3. Закона о стечају".

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Прев 559/2018 од 11.4.2019. године, утврђене на седници Грађанског одељења од 10.12.2019. године)